

TARDY-MOLNÁR ANNA

A találkozások éve

Ösztöndíjak, művészetszolgálat
és értéktudatosítás a MANK
újabb programjaiban

Meg lehet-e élni az alkotásból? Szükség van-e másod-, harmadállásra, hogy az ember fenn tudja tartani alkotói tevékenységét? Elérhetetlen álm-e, hogy a művészek annak és csak annak szenteljék magukat, amire tehetséget kaptak, és ne kelljen szétforgácsolniuk energiáikat? Munkának és közhasznót szolgáló tevékenységnek tekinthető-e a minőségi alkotási folyamat?

Nagy és súlyos kérdések ezek, amelyek rávilágíthatnak, milyen nehéz dolguk van művészeinknek, milyen óriási kihívást jelent elindulni a művészeti, kulturális pályán. Ezt a folyamatot igyekszik könnyíteni a MANK által kezelt ösztöndíjrendszer és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások köre.

Amikor a tavalyi év végén számot vetettünk a társaságunk működésével, számos eredményt és új kihívást sorolhattunk fel. Ugyanis a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft., azaz a MANK hatalmas, sokszor ólomsúlyúnak tűnő hagyattal kezdte meg a működését 2011-ben. Az egykori Művészeti Alap funkciót alapul véve jött létre az Emberi Erőforrások Minisztériumának háttérintézménye, amely feladatul az alkotóművészet szolgálatát kapta. Mindeközben nem szabad megfeledkeznünk azokról a változásokról sem, amelyek mindennapi életünkben s hazánk kulturális mikroklímájában történtek és történnek. Meggyőződésünk, hogy másképpen kell ma segíteni, máshogyan érdemes a művészetet támogatni, mint korábban. Ennek szellemében a MANK 2018-ban megújult, zászlajára tűzte a fiatal, feltörekvő művésznemzedékek segítését. Szolgáltatási portfólióját összehangolva, ma már olyan komplex lehetőségeket biztosít, amelyekkel korunk zajában is képes érdemi figyelemhez juttatni művészeinket. Kiemelt célkitűzésünk, hogy a kor kihívásainak megfelelő, új lehetőségeket biztosítsunk a művészértáradalom, különös tekintettel a jövő generáció művészei számára.

Tardy-Molnár Anna és Papp István Géza írásával Oláh Jánosra (1942–2016), a Magyar Napló Kiadó vezetőjére, a Magyar Napló folyóirat újraalapító főszerkesztőjére emlékezünk a Magyar Költészet Napja alkalmából.

A tavalyi év során összesen 4907 művésszel dolgoztunk együtt, a szentendrei MANK Galéria 2500 látogatója között pedig mintegy 430 gyermeket üdvözölhettünk. Az intézményrendszeren belül működő Könnyűzenei Szolgáltató Iroda munkájának köszönhetően 74 hazai és 67 külföldi zenei koncertet szerveztünk, összesen 141 fesztiválon voltunk jelen, mindemellett pedig itthon, a határon túlon és külföldön mintegy 27 kiállítást rendeztünk.

A fiatal generáció támogatására az állam segítségével a tavalyi év során 300 millió forintnál is magasabb összegben fizettünk ki ösztöndíjakat. Jelentős emelkedést követően számolhatunk be erről az igen magas összegről, hiszen 2018 szeptemberétől 200, míg korábban 100 ezer forintot kaptak egy-egy hónapban a kurátoriumok által kiválasztott ösztöndíjasok. De nemcsak az ösztöndíj mértéke emelkedett, míg ugyanis 2017-ben 107, 2018-ban már 127 fiatal ösztöndíjossal működtünk együtt, köszönhetően annak, hogy a 12 ösztöndíj száma két újabbal is emelkedett. A Szegedi Kis Istvánról elnevezett reformációkutatói ösztöndíj mellett az Oláh János szerkesztői ösztöndíj is elindult, amelyet Oláh János József Attila-, Arany János-, Márai Sándor- és Magyarország Babérkoszorúja-díjas költő, író tiszteletére alapítottak, aki alkotói pályája mellett, sőt, gyakran azt háttérbe szorítva végezte szerkesztői tevékenységét.

Habár összesen 14 művészeti ösztöndíjat kezelünk – igyekeztünk szerint természetesen mindet a lehető legnagyobb szakmai odaadással és körültekintéssel –, vannak ügyek, amelyek kiemelkedő fontossággal bírnak. Számunkra az Oláh János szerkesztői ösztöndíj ilyen, a szó legnemesebb értelmében vett ügy. Más művészeti területek elismerésével szemben a József Attila-díjas író, költő, szerkesztő személyéről elnevezett ösztöndíj nemcsak a művészeti élet, a kulturális terület egy hiányszakmájának nyújt segítséget, hanem az ösztöndíjjal meg is őrizhetjük és tovább is örökíthetjük Oláh János szellemi hagyatékát. Megtiszteltetés és büszkeség, hogy ebben a munkában részt vehetünk, és ezúton is köszönjük az alapítók, a kezdeményezők, elsősorban Mezey Katalin Kosuth-díjas költő – Oláh János özvegye – bizalmát, amelyet igyekszünk megszolgálni. A díjazottaknak pedig, akik elsőként nyerték el a most indult ösztöndíjat, nem kívánok semmi mást, mint amit saját magunknak: dolgozzunk azon, hogy mindannyian méltók legyünk a díj névadójához!

Az ösztöndíj sokévnnyi hiány után jelentős űrt pótolhat, hiszen a kiadók lehetőséget kapnak a meg-

Dudás Sándor: József Attila

felelő szerkesztői utánpótlás felnevelésére, a fiatalok pedig arra, hogy a munka mellett ne többletfeladatok elvállalásával terheljék magukat, hanem a tanulásra fordíthassák idejüket. Érdekes, hogy az első ösztöndíjasok nemcsak a szövegek gondozásában szeretnének tapasztalatot szerezni, hanem fontos számukra azok utóélete is: hogy az ösztöndíjas időszakban az irodalmi események előkészületeiben és megvalósításában is hatékony szerepet vállalhassanak. Van olyan díjazott is, aki – bár maga is pályakezdő – idejét és energiáját a nála is fiatalabbakra szeretné fordítani. Varga Melinda például az Oláh János-ösztöndíj időtartama alatt a publikálás, a kéziratgondozás mellett műhelymunkaszerű, rendszeres foglalkozásokból álló tevékenységgel segítené a pályakezdő költők és írók alkotói fejlődését.

Az ösztöndíjasok között számos olyan fiatal szerkesztőt találhatunk, akik már bizonyították az igényes szövegekkel szembeni elkötelezettségüket. A Magyar Napló Kiadó például a 2019-es évre ütemezett gyermekkönyvek gondozását bízta Bolla Eszterre, illetve számítanak rá Németh László *Írások a magyar irodalomról* című sorozatuk negyedik kötetének korrektúrázásában, valamint más próza- és tanulmánykötetek szerkesztésében is. Bonczidai Éva a Ma-

gyar Művészeti Akadémia Kiadótól kap segítséget ahhoz, hogy a könyvek sajtó alá rendezésekor felmerülő részfeladatokat is megismerhesse. Buzási Viktória célja pedig az, hogy a könyvszerkesztés részletes elsajátítása mellett a különböző kulturális műsorok szerkesztőivel való kapcsolattartás területén is gyakorlatot szerezzen, de az Írók Alapítványa online felületével is szeretne megismerkedni. További érdekes és értékes pályázatot nyújtott be Hutvágner Éva, Kecskés Szulamit, Makkai Tamara Csilla, Pataky Adrienn, Smid Róbert és Vásári Melinda is.

Nem szabad azonban elfeledkeznünk a többi ösztöndíjunktól sem, amelyeket szintén a támogatandó terület egy-egy neves képviselőjéről neveztek el, őrizve ezzel a jelentős életművek emlékét. Így kaphatta nevét Kállai Ernőtől a művészet-

történészeket és a műkritikusokat, Kozma Lajostól az iparművészeket, Pécsi Józseftől a fotográfusokat, Babits Mihálytól a műfordítókat, Fischer Annie-től a zenei előadóművészeket, Fülöp Viktortól a táncművészeket, Kodály Zoltántól a zenei alkotókat, Lakatos Ablakos Dezsőtől a jazz előadóművészeket, Móricz Zsigmondtól az irodalmi alkotókat, Örkény Istvántól a drámaírókat támogató ösztöndíj.

A támogatási palettán a Derkovits Gyula-ösztöndíj a legnagyobb hagyománnyal bíró képzőművészeti ösztöndíj, egyúttal a legrangosabb is, ráadásul ez az, amely a mentori feladatokat illetően példát mutat a többi ösztöndíjunk számára. Az ösztöndíjas időszakban több alkalommal kiállításon mutathatják be alkotásaikat a fiatal képzőművészek: év elején a bemutatkozásra, év végén pedig a beszámolóra nyílik lehetőség. Reméljük, hogy ezt a lehetőséget fel tudjuk kínálni a többi ösztöndíjas számára is.

Ösztöndíjainkhoz hasonlóan, a kiállításainkat tekintve is izgalmas évet tudhatunk magunk mögött. Különösen fontosnak tartom a tárlatokhoz kapcsolódó különböző programokat, fesztiválokat, amelyekkel összművészeti jelleget kölcsönözhattünk a programjainknak. Ezeket a jó gyakorlatokat a korábban elkezdett hagyományokkal együtt folytatjuk a jövő-

ben is. Például azt a küldetésünket, hogy minden évben bemutassunk egy-egy művésztelepet, és ráirányítsuk a figyelmet az ország más pontjain működő művészeti műhelyekre. Tavaly a Mezőtúri Művésztelep izgalmas munkái színesítették a kiállítási programunkat, idén pedig a Bükki Művésztelep állíthatta ki fiatal csapatának tavalyi alkotásait. Kiemelkedően sikeres volt az elmúlt évben a magángyűjtemények közrebozsátására szánt sorozatunk részeként Vass László fantasztikus, nemzetközi anyagból válogatott gyűjteményének bemutatása a szentendreieknek. Az érdeklődés – hiszen csak a Múzeumok Éjszakáján több mint kétszázan látták a kiállítást – és a sajtófigyelem igazolja, hogy egy igazán nívós és kiemelkedő kiállítást láthattunk a tavalyi évben.

2018-ban saját fesztivált is szerveztünk. Az augusztusi tárlatunkat, Szentandrassy István Kossuth-díjas képzőművész kiállítását kiegészítve, a Szentendre Éjjel-Nappal Nyitva Fesztiválhoz kapcsolódva, az Art-Kert fesztiválunk keretében zenét, közös alkotást és irodalmat is szolgáltatunk. Ahogyan az összművészeti fesztiválunk, úgy programjaink nagy többsége is minden korosztálynak szól, hiszen célunk, hogy folyamatosan nyissunk a különböző érdeklődésű és életkorú látogatók felé. Nemcsak azért, mert be szeretnénk mutatni az eredményeinket, hanem azért is, hogy mindazok az alkotói körök, művészek, ösztöndíjasok, akik általunk kapnak megmutatkozási lehetőséget, mind szélesebb körben válhassanak ismertté.

Mindeközben tovább szervezzük a szentendrei iskolásoknak tartott művészetpedagógiai foglalkozásainkat a MANK Galériában, s bővítjük is ezeket az együttműködések. Felvettük a kapcsolatot többek között a Szentendrei Barcsay Jenő Általános Iskolával, sőt, alapítványuk számára gyűjtést is szerveztünk az adventi programunk jótékonyági koncertjén. Már járt nálunk a Templomdombi Általános Iskola több diákcsoportja is, és a jövőben kezdjük az együttműködést a Cházár András Többcélú Közoktatási Intézmény szentendrei Bárczi Gusztáv Tagintézményével, hogy a hátránnyal élők művészeti nevelését is felkaroljuk. Megkeressük valamennyi szentendrei iskolát, hogy a diákjaik számára művészetpedagógiai foglalkozásokat tarthassunk. Azonban nem csak a szentendrei székhelyünk kapuját tárjuk ki, és rendezünk programokat a látogatóinknak. Valamennyi helyszínünkön hasonló rendezvényeket tervezünk. Ennek jegyében kötöttünk együttműködési megállapodást 2019 januárjában a Bács-Kiskun

Megyei Katona József Könyvtárral, amelynek kerekein belül egyre több, főként a legfiatalabbak művészeti nevelését megcélzó program szervezésében szeretnénk részt venni, együttes erővel biztosítani a tanulók ismeretterjesztő előadásokon és kulturális programokon való részvételét, amelyek elmélyítik és gazdagítják iskolai tanulmányaikat.

Az együttműködés aktualitását az adta, hogy idén ünnepelehetjük a Kecskeméti Alkotóház alapításának 110. évfordulóját. 1919-ben Iványi Grünwald Béla maga kereste fel az akkori polgármestert, a XX. század elején rohamos fejlődésnek indult Kecskemét vezetőjét, Kada Eleket, hogy a nagybányai művésztelepet alapjaiban megrengető újítóknak új „házát” keressen. 1909-ben letették az alapkövet a város szélén elterülő Méhes laposban, ahol az alkotóház tíz műterme azóta is a művészek lakhelyeül és munkájuk színtereül szolgál. Mára pedig hatalmas eredmény, hogy a Kecskeméti Alkotóház lépésről lépésre kezdi visszanyerni alapításkori súlyát; a ház falain belül folyó munka mellett, hogy méltó az alapítók életművéhez, a XXI. század problémáira is folyamatosan reflektál.

Valamennyi helyszínünkön hasonló a cél: a kecskeméti kívül további öt alkotóházat tart fenn a MANK. Zsennynén, Szigligeten, Mártélyon, Hódmezővásárhelyen és Galyatetőn is a magyar művészetet, a magyar művészek közösségét szolgáljuk. Éppen ezért szeretnénk folytatni például Hódmezővásárhelyen a Nyitott Műtermi Sorozatot, ahol egy-egy nevesebb, a város számára sem ismeretlen művész alkotásai-ból rendezünk kiállítást.

Már javában zajlik a 2019-es év programjainak összeállítása is. A magyar költészet napjára készülve a Magyar Napló Kiadóval együttműködve életre hívtunk egy pályázatot, amellyel egyrészt a kortárs képzőművészetre, másrészt a kortárs költők és prózaírók eredményeire hívjuk fel a figyelmet. A Kép–Vers című közös pályázatra olyan pályaműveket várunk, amelyeket a Magyar Napló gondozásában megjelent *Az év versei 2016, 2017, 2018*, illetve *Az év novellái 2016, 2017, 2018* antológiákban szereplő vers vagy novella inspirált. A legizgalmasabb munka készítője 100 ezer forintos díjazásban részesül, amelyet Szigligeti Alkotóházunkban eltöltött egyhetes tartózkodási lehetőség egészít ki.

A 2019-es év legalább annyira sűrű és izgalmas lesz, mint a 2018-as volt. Feszített kiállítási renddel készülünk: február közepéig a Bükki Művésztelep

munkáit tekinthették meg az érdeklődők, a Gruppo Tökmag Művészcsoport kiállítása után pedig márciusban a 70. születésnapját ünneplő Aknay János Kossuth-díjas festőművész munkáit állítjuk ki. Az idei év a kiállítási programunk alapján a találkozások éve lesz, növelni szeretnénk ugyanis azon alkalmak számát, amikor művészekkel, a kortárs képzőművészet legjavával találkozhatnak a látogatóink. Szeretnénk, ha olyanok is megismerkedhetnének a művekkel, a művészekkel, akiknek eddig nem volt lehetőségük vagy alkalmuk erre. Inkluzív, akadálymentesített kiállítás keretében azok számára is biztosítjuk a művészet

örömét, akik valamilyen testi vagy szellemi korlátozottság miatt nem tudták ezt megtenni korábban. Talán ez a legérdekesebb kísérletünk, amelyet az első félévben valósítunk meg.

Idén tovább bővítjük irodalmi tevékenységünk körét is. A már említett Kép–Vers pályázatot egy átfogó irodalmi rendezvénysorozat kíséri majd. Szigligeten az Ady-évfordulóhoz csatlakozva tartunk rendezvényt, a szentendrei MANK Galériában pedig egy beszélgetéssorozat keretében a határon túli irodalmi műhelyeknek adunk bemutatkozási lehetőséget. Készülünk a nyárra is, és több fesztiválon is megjelenünk majd,

de a szívünkhöz a legközelebb természetesen a saját fesztiválunk áll, amely a Szentendre Éjjel-Nappal Nyitva programsorozathoz illeszkedik. Augusztus végén ismét megrendezzük tehát az Art-Kert összművészeti fesztivált, amely a tavalyinál is izgalmasabb könnyűzenei kínálattal várja a látogatókat a számtalan tárlatvezetés és családi program mellett. Ráadásul, abból a tapasztalatból kiindulva, hogy micsoda örömet jelent a művészekkel való közös alkotás, azoknak az eseményeknek a számát növeljük, ahol erre lehetősége nyílik a látogatóknak. Ahogyan pedig az összművészeti fesztiválon, egész évben kínálunk majd rendhagyó tárlatvezetések is a MANK Galéria kiállításainak megismertetésére.

Még mindig nem értünk azonban az újdonságok végére: új kiállítóhelyünk nyílik meg ugyanis a Szentendrei Tavasz Fesztivál keretében a város főterén. Az Új Műhely Galériában a fesztivál idején rendhagyó tárlatvezetésekkel, izgalmas programokkal és friss alkotásokkal várjuk a látogatókat. Természetesen nem ez lesz az egyetlen programunk, közös élményfestésen, gyermekprogramokon és műterem-látogatásokon vehetnek részt az érdeklődők a Szentendrei Régi Művésztelepen és a MANK Galériában, és továbbra is várjuk az iskolás csoportok, érdeklődők jelentkezését művészetpedagógiai foglalkozásainkra.

Gulyás Gyula: Márai Sándor (2000)